

Olavi Uusivirta

Vorwärts!

Vuonna 1958 21-vuotiaasta Pentti Saarikoskea pyydettiin kirjoittamaan pasifistinen runo Ylioppilaslehteen. Tila oli rajallinen, sanottava oli tiivistettävä muutamaan riviin. Vastikään esikoisrunokokoelmansa julkaissut nuori lupaava kirjailija otti haasteen vastaan, ja lopputuloksena syntyi runo, joka sai otsikokseen “Vorwärts!”:

Pannaan pää kypärään, se on suojassa siellä,
jos kävisikin kalpaten sotatiellä

ja takaisin jumalille siirtyisi korkein valta.
Niin he ryömisivät esiin ajan kengän alta

istuisivat kiville ja antaisivat kypärän kiertää.

Vorwärts on saksaa ja tarkoittaa “eteenpäin”. Mutta mikä on eteenpäin menemistä? Raitiovaunu menee eteenpäin, mutta jos hypätään etuovesta kyytiin, mennään taaksepäin, kuten edellä mainittu sananiekka virnuili. Tiede kehittyy nopeammin kuin satoihin vuosiin, ja ylevät puheet “ihmisen lopullisesta vapautumisesta” kaikuivat pitkin juhlasaleja, mutta yhdestä asiasta ihminen ei tunnu vapautuvan kirjaimellisesti kirveelläkään; toisen maailmansodan jälkeen maailmassa on sodittu noin 200 erillistä sotaa.

Vuonna 2004 maailman yhteenlasketut sotilasmenot ylittivät biljoonan eli tuhannen miljardin dollarin rajan, eikä kasvulle näy loppua. On tietystä mielessä paradoksaalista, että yksi kannattavimmista sijoituskohteista on juuri aseteollisuus. Tämän ovat huomanneet myös tarkkasilmäiset valtiiovallan edustajat.

Äärimmäinen köyhyys on yhä useammin aseellisen konfliktin alkusyy. Suurin osa aseiden viennistä kohdentuu köyhiin kehitysmaihin. Herää kysymys asekaupan eettisistä arvoista, jotka vaikuttavat olevan täysin toissijaisia maailmassa jossa raha ratkaisee.

Euroopan unioni on maailman suurin kehitysavun antaja. Se on samaan aikaan maailman kolmanneksi suurin asekauppia. Lienee aiheellista kysyä, minkä logiikan mukaan voi olla mahdollista tehdä samaan aikaan kehitystyötä ja aseistaa konfliktialueiden diktaattoreita.

Sotilasmenojen kasvattamista perustellaan kansalaisille turvallisuuden lisääntymisellä, vaikka tosiasiaa kaikkialla maailmassa yhtäaikaaisesti tapahtuva kilpavarustelu saa pidemmän päälle aikaan ainoastaan pelon ja turvattomuuden ilmapiirin. Vaikka sotiminen on viime vuosikymmenien aikana kokonaisuudessaan vähentynyt, on samalla siviiliuhrien määrä lisääntynyt huimaa vauhtia; 1990-luvun sotien kuolonuhreista 90 prosenttia oli siviilejä.

Tällä viikolla vietetään YK:n kansainvälistä aseidenriisuntaviikkoa. Aseidenriisunta tarkoittaa sitä, että valtio vapaaehtoisesti vähentää aseidensa määrää. Aseidenriisunnan takana on usko siihen, että aseet aiheuttavat sotia, ja että aseiden vähentäminen vähentää konfliktien syitä.

Kyseessä on haaste, joka tänä päivänä tuntuu ajankohtaisemmalta kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Aseidenriisunnan taustalta kumpuava rauhan ja väkivallattomuuden haaste ei koske ainoastaan poliittisia päättäjiä. Muutos kohti maailmaa ilman sotia edellyttää viime kädessä aktiivisesti väkivaltaa vastaan taistelevia ihmisiä. "Silmä silmästä tekee koko maailman sokeaksi". Tämän tiesi vapaustaistelija Mahatma Gandhi. "Vorwärts!", lisäsi Saarikoski joitakin kymmeniä vuosia myöhemmin. Rauhan miehiä molemmat.